

The paper discusses the process of modernization of Ukrainian legal education, in which special attention is paid to the practical training of future lawyers; an important role in this process belongs to clinical training. The value of a legal clinic as an organizational structure and a special training program is determined. The integration of these values allows us to define the nature of the legal clinic as an innovative method of teaching law students. The essence of the method is to develop students' professional competencies by considering "real" cases and solving real problems. The paper describes the content and program of clinical legal education, presents an innovative (clinical) curriculum that includes general and special training courses, areas of activity of the legal clinic and rules of legal work of students under the guidance of teachers to ensure free legal provision of services for low-income citizens. The author describes in detail possible field trips to provide free legal assistance and legal awareness to the public (reception of citizens in the offices of state and municipal institutions, legal assistance to non-governmental organizations, thematic seminars, walks, visits to the regions of the Republic, etc.). The author analyzes the role of the legal clinic in higher education institutions and its significance for students, teachers and clients.

Keywords: clinic; clinical legal education; students; practical skills; clients; consulting; drafting of documents.

Стаття надійшла до редакції 26.04.2021 р.

УДК 343.133

Б.М. Свірський

ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню змісту стадії кримінального провадження як притягнення до кримінальної відповідальності.

У статті визначені інституціональні характеристики та особливості зазначеної стадії, її місце та роль у системі стадій кримінального провадження. Розкритий конституційний принцип презумпції невинуватості особи. Наданий перелік міжнародно-правових актів, які закріплюють ці принципи у своїх приписах.

Визначено, що передумовою притягнення особи до відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення є здійснення досудового розслідування та судового розгляду.

Дослідженні юридичні властивості юридичних норм які застосовуються у цієї стадії та її значення для подальшого розвитку наступних стадій кримінального провадження. Розкрити особливості складання такого процесуального документу як повідомлення про підозру та її вручення правопорушнику. Розглянуті та розкритий зміст кримінально-правових відносин, що виникають при притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Описаний процесуальний порядок початку стадії кримінального провадження «притягнення до кримінальної відповідальності» яка починається з моменту повідомлення про підозру і внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Доведено, що початком реалізації кримінальної відповідальності є виявлення особи, яка підозрюється у вчиненні злочину і це є спільним елементом, так

як обидва поняття з'являються з моменту появи такого суб'єкту як підозрюваний.

Зазначено, що з моменту повідомлення особі про підозру в стадії досудового розслідування починається новий етап, де з'являється такий учасник кримінального провадження – підозрюваний

Визначений та доведений перелік характерних рис та змісту обставин щодо можливості виконання певних процесуальних та слідчих дій як притягнення до кримінальної відповідальності правопорушника на цієї стадії.

Розглянути підстави затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення. Так, чинне законодавство передбачає наступні процесуальні види затримання особи: а) - законне затримання; б) - Затримання уповноваженою службовою особою.

Ключові слова: *стадія кримінального провадження, кримінальне правопорушення, презумпції невинуватості особи, кримінально-правові відношення, досудове розслідування, повідомлення про підозру, підозрюваний.*

DOI 10.34079/2226-3047-2021-12-21-62-70

Актуальність дослідження полягає в тому, що науковці які займаються дослідженням в галузі кримінального - процесуального права не достатньо звертали увагу на місце та роль в системі кримінального провадження такої стадії, як притягнення до кримінальної відповідальності, яка як новела з'явилася з прийняттям у 2012 році нової редакції Кримінального процесуального кодексу (КПК).

Проблематикою предмета дослідження є те, що за цей період ще недосить ґрунтовно були дослідженні загальні положення та особливості цієї важливої стадії, яка разом зі стадією досудового розслідування складає систему досудових стадій у кримінальному провадженні. На цій стадії після виконання визначених у КПК процесуальних дій з'являється новий учасник кримінального провадження як підозрюваний, без участі якого неможливо проводити в подальшому більшість слідчих (розшукових) дій та/або обирати необхідні заходи забезпечення кримінального провадження, тощо.

Тому пропонується наукова праця це спроба на підставі чинного законодавства проаналізувати та зробити всебічне системне дослідження стосовно цієї стадії в структурі кримінального провадження, визначення її змісту, місця та взаємозв'язку з іншими стадіями процесу, її вплив на подальший розвиток або припинення кримінального провадження, з метою досягнення єдиної мети процесу - встановлення об'єктивної істини по справі.

Цією проблематикою у різні часи займалися такі науковці, як: Дорохов В., Шуміло М., Гмирко В., Удалова Л., Молдован А., Нор В., Тertiшник В., Назаров В., Вапнярчук В., Стахівський С., Письменний Д., Лобойко Л. Присяжнюк Т. та ін.

Кримінальна відповідальність – це реакція держави на вчинений особою кримінального правопорушення та форма реалізації державою правоохоронних норм, яка в кінцевому підсумку, як правило, полягає в застосуванні до особи, що вчинила злочин, конкретних кримінально-правових заходів примусового характеру.

Відповідно до п. 14 ст.3 КПК притягнення до кримінальної відповідальності - стадія кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Конституція України (ст. 62) визначила, що «особа вважається невинуватою у здійсненні злочину й не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не

буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду». Отже, сформульовані в цій статті положення ґрунтуються на принципі презумпції невинуватості людини (Конституція України, 1996).

Разом з тим, згідно з конституційним принципом презумпції невинуватості особа вважається невинуватою у вчиненні злочину, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду (Конституційний Суд України, 2003).

Принцип презумпції невинуватості закріплено також у деяких міжнародних правових документах. Так, у Загальній декларації прав людини, презумпція невинуватості сформульована таким чином: «Кожна людина, обвинувачена у вчиненні злочину, має право вважатися невинуватою доти, доки її винуватість не буде встановлена у законному порядку шляхом прилюдного судового розгляду, при якому їй забезпечуються всі можливості для захисту» (п. 2 ст. 11) (Організація Об'єдинених Націй, 1948).

У Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, записано: «Кожен обвинувачений у вчиненні кримінального злочину має право вважатися невинуватим, доки його винуватість не буде доведена відповідно до закону» (п. 2 ст. 14) (Організація Об'єдинених Націй, 1966).

У Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у ст. 6 закріплено, що кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено в законному порядку (Європи, 1950).

Своє закріплення цей принцип знайшов і в чинному Кримінальному процесуальному кодексі (КПК), згідно з яким особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено у порядку, передбаченому КПК, і встановлено обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Верховний Суд в Постанові Пленуму «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» звернув увагу судів на те, що визнання особи винуватою у вчиненні злочину може мати місце лише за доведеності її вини (п. 19). Зазначена конституційна норма змушує суди більш прискіпливо дивитися на проблему доказів, їх якості, добротності, достатності для прийняття рішення у справі, зумовлює визнавати людину винною у вчиненні злочину лише тоді, коли немає жодного сумніву в тому, що саме вона вчинила злочин, в наявності є всі елементи складу злочину і немає підстав для закриття справи (Верховний Суд України, 1996).

У КПК процедурі повідомлення про підозру присвячена гл. – 22 КПК, де таким чином підкреслюється значимість цього інституту. До того ж законодавець приділяє особливу увагу йому в зв'язку з тим, що з моменту повідомлення про підозру в скоєні кримінального правопорушення кримінальна процесуальна діяльність переходить до нової стадії кримінального провадження – початку притягнення до кримінальної відповідальності (Конституційний Суд України, 1999).

Передумовою притягнення особи до відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення є здійснення досудового розслідування та судового розгляду.

Виникнення кримінальної відповідальності пов'язане з фактом вчинення кримінального правопорушення конкретною особою. У цей момент між нею і державою виникають кримінально-правові відношення і кримінальна відповідальність. Забезпечення того, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був

обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура, можливе лише за умови швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду.

Стадія кримінального провадження «притягнення до кримінальної відповідальності» починається з моменту повідомлення про підозру і внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Початком реалізації кримінальної відповідальності є виявлення особи, яка підозрюється у вчиненні злочину і це є спільним елементом, так як обидва поняття з'являються з моменту появи такого суб'єкту як підозрюваний. Наступну точку дотику становлять строки (Офіс Генерального прокурора, 2020).

Початок перебігу строку на досудовому розслідуванні, як вказує О. Банчук, визначається моментом «офіційного повідомлення особі компетентним органом державної влади про наявність припущення про те, що цією особою вчинене кримінально каране правопорушення», ознаки якого були виведені Європейським Судом з прав людини. Тому, кримінальне обвинувачення може вважатися пред'явленим у випадках затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, повідомлення про підозру у вчиненні злочину, тощо

Разом з тим, поняття «розумний строк досудового слідства» є оціночним, тобто таким, що визначається у кожному конкретному випадку з огляду на сукупність усіх обставин вчинення і розслідування злочину (злочинів). Визначення розумного строку досудового слідства залежить від багатьох факторів, включаючи обсяг і складність справи, кількість слідчих дій, число потерпілих та свідків, необхідність проведення експертиз та отримання висновків тощо (Банчук, 2005).

Необхідно зазначити, що з моменту повідомлення особі про підозру в стадії досудового розслідування починається новий етап, де з'являється новий учасник кримінального провадження – підозрюваний (ст. 42 КПК). Під час досудового розслідування після повідомлення особі про підозру можуть бути отримані нові докази, які тягнуть необхідність зміни повідомлення особі про підозру. У випадку виникнення підстав для повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри слідчий, прокурор зобов'язаний виконати дії, щодо вручення письмового повідомлення особі про підозру, передбачені ст. 278 КПК.

Отже виникнення кримінальної відповідальності пов'язане з фактом вчинення злочину конкретною особою. Вона може бути реалізована тільки через належну правову процедуру, встановлену кримінальним процесуальним законом, шляхом встановлення всіх обставин вчинення кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила, та визнання судом такої особи винною та призначенні щодо неї кримінального покарання на підставі обвинувального вироку, що набрав законної сили.

Таким чином, на підставі вищевикладеного можна виділити наступні характерні риси притягнення до кримінальної відповідальності як стадії кримінального провадження:

1. це, насамперед, кримінальна процесуальна діяльність органів досудового розслідування та прокурора – сторони обвинувачення та суду, який здійснює функцію правосуддя;
2. така кримінальна процесуальна діяльність може бути здійснена тільки в межах строків давності притягнення до кримінальної відповідальності;
3. діє в межах стадій кримінального процесу (провадження) – досудового розслідування та судового провадження;

4. вона починається з моменту повідомлення особі про підозру в скоєні кримінального правопорушення та появи такого суб'єкту кримінального провадження – підозрюваного – сторони захисту;

5. не співпадає з початком кримінально-процесуальної діяльності сторони обвинувачення, а саме початком стадії досудового розслідування та продовжується у випадку складання обвинувального акту та появи обвинуваченого – сторони захисту та підтримання в суді прокурором державного обвинуваченого або потерпілим – приватного обвинувачення, у випадках передбачених законом;

б. закінчується реалізацією кримінальної відповідальності щодо конкретної особи тільки тоді, коли вступає до законної сили обвинувальний вирок, яким особа визнана винною та їй призначено покарання.

Кримінальний процесуальний кодекс України визначив умови коли особі можна повідомити про підозру. Так, повідомлення про підозру обов'язково здійснюється в порядку, передбаченому ст. 278 КПК, у випадках:

- 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення;
- 2) обрання до особи одного з передбачених КПК запобіжних заходів;
- 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення.

Особливості повідомлення про підозру окремих категорій осіб визначаються гл. 37 КПК.

Однієї із підстав можливості складання повідомлення про підозру є перелік процесуальних умов для затримання правопорушника.

Чинне законодавство передбачає наступні види затримання особи:

- законне затримання (ст. 207);
- затримання уповноваженою службовою особою (ст. 208).

Визнання законного затримання полягає в тому, що ніхто не може бути затриманий без ухвали слідчого судді, суду, крім випадків, передбачених КПК. Кожен має право затримати без ухвали слідчого судді, суду будь-яку особу, крім осіб, зазначених у ст. ст. 482 і 482² КПК:

- 1) при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення;
- 2) безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні.

Кожен, хто не є уповноваженою службовою особою (особою, якій законом надано право здійснювати затримання) і затримав відповідну особу в порядку, передбаченому КПК, зобов'язаний негайно доставити її до уповноваженої службової особи або негайно повідомити уповноважену службову особу про затримання та місцезнаходження особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення. Особливості затримання окремої категорії осіб визначаються гл. 37 КПК.

Стаття 208 КПК визначає вичерпний перелік обставин коли. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1. якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;
2. якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;
3. якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо

тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України;

4. якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255¹, 255² Кримінального кодексу України (Кримінальний кодекс України, 2001).

Разом з тим, КПК (п. 3 ст. 276) не роз'яснюється, що слід розуміти під «достатніми доказами» для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, оскільки заздалегідь визначити вичерпний перелік таких відомостей щодо різних видів кримінальних правопорушень та обставин їх вчинення неможливо. «Достатні докази для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення» - це оціночне поняття. Їх достатність для підозри особи в кожному випадку повинні встановлювати уповноважені особи, вказані у ч. 2 цієї статті, залежно від характеру вчиненого правопорушення, його індивідуальних особливостей та конкретних обставин.

На момент повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення повинно бути зібрано достатньо доказів, які вказують на те, що:

1) кримінальне правопорушення дійсно мало місце, дані про нього внесені до ЄРДР;

2) вчинене воно особою, стосовно якої вирішується питання щодо вручення їй повідомлення про підозру;

3) суспільно небезпечне діяння містить склад конкретного кримінального правопорушення.

Письмове повідомлення про підозру складається прокурором або слідчим за погодженням з прокурором (ст.277).

Висновки. Таким чином притягнення до кримінальної відповідальності як відповідна стадія кримінального провадження характеризується певними особливостями, які визначають її місце в системі стадій кримінального провадження, значенням для можливості подальшого здійснення процесуальних та/або слідчих (судових) дій на наступних стадіях, а також змістом процесуальних рішень щодо законної, обґрунтованої можливості на підставі отриманих доказів надати правову оцінку кримінального правопорушення щоб мати закону можливість скласти відповідне повідомлення про підозру та вручити її особі яка підозрюється у скоєнні кримінального правопорушення.

Бібліографічний список

Банчук, О., 2005. Розумний строк розгляду справи у суді: європейські стандарти та українські реалії. *Адвокат*, 11, с.7–10.

Верховний Суд України, 1996. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text>> [Дата звернення 20 квітня 2021].

Конституційний Суд України, 1999. Рішення Конституційного Суду України № 9-рп/99 від 27 жовтня року в справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99#Text>> [Дата звернення 20 квітня 2021].

Конституційний Суд України, 2003. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності

- Конституції України (конституційності) положень ч. 3 ст. 120, ч. 6 ст. 234, ч. 3 ст. 236 Кримінально-процесуального кодексу України (справа про розгляд судом окремих постанов слідчого і прокурора). *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> [Дата звернення 20 квітня 2021].
- Конституція України, 1996. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> [Дата звернення 20 квітня 2021].
- Кримінальний кодекс України, 2001. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>> [Дата звернення 20 квітня 2021].
- Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>> [Дата звернення 20 квітня 2021].
- Организация Объединенных Наций, 1948. Всеобщая декларация прав человека. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text> [Дата звернення 20 квітня 2021].
- Организация Объединенных Наций, 1966. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text> [Дата звернення 20 квітня 2021].
- Офіс Генерального прокурора, 2020. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>> [Дата звернення 20 квітня 2021].
- Рада Європи, 1950. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text> [Дата звернення 20 квітня 2021].

References

- Banchuk, O., 2005. Rozumnyi strok rozghliadu spravy u sudi: yevropeiski standarty ta ukraïnski realii [Reasonable time for court proceedings: European standards and Ukrainian realities]. *Advokat*, 11, pp.7–10. (in Ukrainian).
- Constitutional Court of Ukraine, 1999. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy № 9-rp/99 vid 27 zhovtnia roku v spravi za konstytutsiinym podanniam Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy shchodo ofitsiinoho tлумачення polozhen chastyny tretoi statii 80 Konstytutsii Ukrainy [Judgment of the Constitutional Court of Ukraine № 9-rp/99 of October 27 in the case on the constitutional petition of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine regarding the official interpretation of the provisions of part three of Article 80 of the Constitution of Ukraine]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99#Text>> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- Constitutional Court of Ukraine, 2003. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy, 2003. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam Verkhovnoho Sudu Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen ch. 3 st. 120, ch. 6 st. 234, ch. 3 st. 236 Kryminalno-protseusualnoho kodeksu Ukrainy (sprava pro rozghliad sudom okremykh postanov slidchoho i prokurora [Decision of the

- Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional petition of the Supreme Court of Ukraine regarding the compliance of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the provisions of Part 3 of Art. 120, part 6 of Art. 234, part 3 of Art. 236 of the Criminal Procedure Code of Ukraine (case on consideration by court of separate resolutions of the investigator and the prosecutor). *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- Council of Europe, 1950. Konventsiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine], 1996. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-03#Text>> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [The Criminal Procedural Code of Ukraine], 2012. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- Prosecutor General's Office of Ukraine, 2020. Polozhennia pro Yedynyi reiestr dosudovykh rozsliduvan, poriadok yoho formuvannia ta vedennia [Regulations on the Unified Register of Pre-trial Investigations, the procedure for its formation and maintenance]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- Supreme Court of Ukraine, 1996. Pro zastosuvannia Konstytutsii Ukrainy pry zdiisnenni pravosuiddia [On the application of the Constitution of Ukraine in the administration of justice]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text>> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- The Criminal Code of Ukraine, 2001. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).
- United Nations, 1948. Vseobshchaya deklaratsiya prav cheloveka [Universal Declaration of Human Rights]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/995_015#Text> [Accessed 20 April 2021]. (in Russian).
- United Nations, 1966. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski ta politychni prava [International Covenant on Civil and Political Rights]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text> [Accessed 20 April 2021]. (in Ukrainian).

B. Svirskiy

FEATURES OF BRINGING TO CRIMINAL RESPONSIBILITY

The article is deals with the study of the content of the stage of criminal proceedings as bringing to criminal responsibility.

The article defines the institutional characteristics and features of this stage, its place and role in the system of stages of criminal proceedings. The constitutional principle of presumption of innocence of a person is revealed. A list of international legal acts that enshrine these principles in their prescriptions is provided.

It is determined that the prerequisite for bringing a person to justice for a criminal offense committed is the implementation of pre-trial investigation and judicial proceedings.

The legal properties of legal norms that are applied at this stage and its significance for the further development of subsequent stages of criminal proceedings are taken into consideration. The specifics of drawing up such a procedural document as a notice of suspicion and its delivery to the offender are disclosed. The content of Criminal Law relations that arise when a person is brought to criminal responsibility is considered and disclosed.

The procedure for starting the stage of criminal proceedings of "bringing to criminal responsibility", which begins from the moment of notification of suspicion and entering information in the Unified Register of pre-trial investigations, is described. It is proved that the beginning of the implementation of criminal liability is the identification of a person suspected of committing a crime and this is a common element, since both concepts appear from the moment such a subject as a suspect appears.

It is indicated that from the moment a person is notified of suspicion at the pre-trial investigation stage, a new stage begins, where such a participant in criminal proceedings appears – a suspect.

The list of characteristic features and content of circumstances regarding the possibility of performing certain procedural and investigative actions as bringing the offender to criminal responsibility at this stage is determined and proved.

The grounds for detaining a person at the place of committing a criminal offense or immediately after its commission are taken into consideration. Thus, the current legislation provides the following procedural types of detention of a person: a) - legal detention; b) - detention by an authorized official.

Keywords: *stage of criminal proceedings, criminal offense, presumptions of innocence of a person, criminal and legal relations, pre-trial investigation, notification of suspicion, suspect.*

Стаття надійшла до редакції 28.04.2021 р.

УДК 340.111

Є.М. Черних

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ЯК КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРАВОВОГО ОБ'ЄКТИВІЗМУ ТА ЙОГО ЗАПЕРЕЧЕННЯ

В статті висвітлюється проблема об'єктивізації права, що виникає в контексті найбільш поширеної формально орієнтованої версії принципу верховенства права, яка наголошує на ідеї правління об'єктивного закону, а не суб'єктивної волі тих, хто його інтерпретує та застосовує. Наголошено, що онтологія об'єктивності ґрунтується на розумінні права як замкнутої системи об'єктивних смислів, яка прагне до абсолютної повноти заданих соціальним авторитетом норм, або в крайньому випадку, передбачає усунення можливих прогалів смислами, що знайдені чисто логічними способами в цій же системі. Методологічним витоком програми права як замкнутої системи є ідея механічного застосування норм, що виключає власні оцінки правоінтерпретаторів та